

met dank aan;
de firma TNS revalidatie service te RIJEN

Sportgebouwen

CliëntenBelang Utrecht

Hart voor uw belang

Iedereen is welkom

Sportgebouwen

richtlijn voor nieuwbouw- en verbouwingsplannen

Deze brochure hebben wij in 2004 geschreven n.a.v. klachten van rolstoelgebruikers die geen gebruik konden maken van liften die speciaal voor hun waren aangebracht. Het bleek uiteindelijk om veel meer onbruikbare en vaak dure aangepaste voorzieningen te gaan.

Wij begrijpen dat wij met onze beperkte kennis niet volledig zijn en doen daarom een beroep op u. Heeft u suggesties of goede voorbeelden of foto's, stuur deze per e-mail naar ons toe.

namens alle sporters en gebruikers met een beperking
hartelijk bedankt

Job Haug

Colofon

Iedereen is welkom (sportgebouwen)

Een uitgave van,
CliëntenBelang Utrecht
Kaap Hoordreef 42
3563 AV Utrecht

Telefoon: (030) 263 18 62
email: j.haug@clienbenbelangutrecht.nl
Web: www.batutrecht.nl

Tekst Job Haug
tekstadvies [Van Tilburg Tekst, Advies en Training, Amersfoort](#)
Datum 1 september 2005
22 maart 2011

INLEIDING.....	1
SPORTGEBOUW VOOR SPORTERS.....	2
1 Entree & Doorgangen.....	2
1.1 Maatvoering deuren.....	2
1.2 Bediening van deuren.....	3
1.3 Bediening algemeen.....	3
1.4 Verdieping(en).....	3
2 Kleedruimten.....	4
2.1 Maatvoering.....	4
2.2 Bereikbaarheid kleedruimten.....	4
2.3 Vrije doorgang van kleedkamers in <u>sporthallen</u>	4
2.4 Kledinghaken.....	4
2.5 Kluisjes.....	5
2.6 Breedte van de zitbank.....	5
2.7 Beugels.....	5
3 Douche.....	5
3.1 Algemene maten.....	5
3.2 Bruikbaarheid sproeikop.....	6
3.3 Douche zitje.....	6
3.4 Beugels.....	6
4 Toilet.....	6
4.1 Locatie.....	6
4.2 Algemene maten.....	7
5 Sportruimten voor ouderen.....	8
5.1 Algemene maten.....	8
6 Zwembad.....	8
6.1 Algemene maten.....	8
6.2 Bediening van deuren.....	8
6.3 Badlift.....	9
6.4 Luie trap.....	10
6.5 Therapeutisch zwemmen.....	10
7 Kantine.....	11
7.1 Algemene maten.....	11
7.2 Toilet.....	11
SPORTGEBOUW VOOR BEZOEKERS.....	12
8 Entree & Doorgang.....	12
9 Kantine.....	12
10 Tribune.....	12
10.1 Bereikbaarheid tribune.....	12
10.2 Tribuneplaatsen.....	13
11 Toilet.....	13
BEREIKBAARHEID VAN HET SPORTGEBOUW.....	14
12 Parkeerplaats.....	14
12.1 Algemene maten.....	14
13 Trottoir/voetpad.....	15
13.1 Algemene maten.....	15
CLIËNTENBELANG UTRECHT.....	17

Bij sport is iedereen welkom!

Sport is in principe voor iedereen goed en interessant, daarom moet een sportgebouw voor iedere sporter en bezoeker toegankelijk zijn. Voor de meeste mensen is dat vanzelfsprekend, maar voor sommigen onder ons is de toegankelijkheid van accommodaties een dagelijks terugkerend probleem.

Wanneer je geen fysieke beperkingen hebt is het soms lastig om in te zien dat een gebouw niet of onvoldoende toegankelijk is.

Door de brede maten van sommige sportrolstoelen is het bijvoorbeeld nodig dat afmetingen van deuren, kleed en doucheruimten niet ouderwets standaard zijn. Voor bezoekers van sportactiviteiten en evenementen is speciale aandacht bij het ontwerp en de inrichting van tribunes en kantines nodig.

Gelukkig zijn er al voorbeelden van goed en dus voor iedereen toegankelijke sportaccommodaties.

Die voorbeelden kunnen we benutten bij het ontwerpen en realiseren van nieuwe of de verbouw van bestaande sportgebouwen.

Dat CliëntenBelang Utrecht met de verspreiding van die kennis een bijdrage leveren aan de toegankelijkheid van de sportgebouwen die komende jaren in de provincie Utrecht worden gebouwd is een goede zaak.

Door bij het ontwerpen van de gebouwen tijdig rekening te houden met de in deze richtlijn opgenomen suggesties kan een positieve bijdrage geleverd worden aan de gezondheid en het plezier van sporters en bezoekers met en zonder fysieke beperkingen.

Esther Vergeer,

Rolstoeltennisser, Internationaal Sportvrouw van het Jaar 2002
en in 2004 tweemaal "goud" op de Paralympics in Athene.

INLEIDING

In een sportgebouw komen mensen om te sporten of om naar sport te kijken. Het gebouw moet dus zo zijn ingericht, dat beide groepen gebruikers er gemakkelijk gebruik van kunnen maken. Dat lijkt een open deur, maar sporters of bezoekers met een functiebeperking merken aan den lijve dat dat vaak niet zo is.

Voorbeeld:

Toen er in de nieuwbouwwijk een sporthal gebouwd werd, is er vanaf het begin rekening gehouden met de toegankelijkheid. Bij de ingang waren geen drempels en alle deuren hadden de aanbevolen doorgang van 850 mm. Toen de eerste rolstoeltennissers kwamen spelen, bleek echter dat zij met hun sportrolstoel met een breedte van 900 mm, de sporthal niet in konden.

Het bureau Bouw Advies Toegankelijkheid heeft op verzoek van (top)sporters met een functiebeperking de toegankelijkheid van een aantal sportgebouwen onder de loep genomen. Daaraan kan nog veel verbeteren. Hoe moet het dan wel? Daarover gaat deze notitie.

Voor een goede toegankelijkheid voor *bezoekers* kunnen de handleiding 'Basis kwaliteitseisen Integrale toegankelijkheid sportaccommodaties' van de NEBAS en de NEN 1814 'Toegankelijkheid van buitenruimten, gebouwen en woningen' worden gevolgd.

Deze richtlijnen gaan uit van de maten van rolstoelen voor dagelijks gebruik. Voor een goede toegankelijkheid voor *sporters* zijn aanvullende maatregelen nodig, bijvoorbeeld omdat hun rolstoelen breder zijn.

Sporters met een functiebeperking sporten, net als anderen, vaak in groepsverband. De faciliteiten - zoals de kleedruimte en douches - dienen dan ook voor meerdere sporters met een functiebeperking geschikt te zijn.

Deze en andere aanbevelingen worden in de volgende hoofdstukken concreet uitgewerkt.

Zo willen we aan iedereen die betrokken is bij het bouwen of verbouwen van een sportaccommodatie handvatten bieden om te realiseren dat iedereen - sporters en bezoekers - in het sportgebouw welkom is.

SPORTGEBOUW VOOR SPORTERS

Voor sporters is een goede toegankelijkheid van de volgende ruimten van belang:

- [1](#) Entree & Doorgangen
- [2](#) Kleedruimten
- [3](#) Douche
- [4](#) Toilet
- [5](#) Sportruimten voor ouderen
- [6](#) Zwembad
- [7](#) Kantine

1 Entree & Doorgangen

In de praktijk komt een sporter met een gewone rolstoel naar de sporthal en duwt hij de sportrolstoel voort. Bij de sportrolstoel wordt vaak het zijwiel gedemonteerd en op de stoel gelegd, zodat de stoel smaller is en deuren kan passeren. Het is het wenselijk dat alle deuren in de route vanaf de rijbaan tot in de sporthal extra breed zijn. Men kan kiezen voor extra brede deuren of voor dubbele deuren.

1.1 Maatvoering deuren

Sportrolstoelen zijn voorzien van schuine wielen voor een stabiele ligging. Daardoor zijn zij veel breder dan gewone rolstoelen. De wielen van tennisrolstoelen hebben een maximale schuinstand van 20 graden. Dit geeft een rolstoel met een zitbreedte van 50 cm (wat redelijk extreem is) een breedtemaat onder van 1020 mm.

Quad-rugbyrolstoelen kunnen zelfs 1100 mm breed zijn, maar dit type rolstoel wordt in sporthallen vaak niet toegestaan omdat de wielen zijn voorzien van hars.

- Zorg dat de vrije doorgang¹ van alle deuren minimaal 850 mm is.
- Zorg dat bij dubbele deuren de vrije doorgang van één deur tenminste 850 mm is, zodat een rolstoelgebruiker zelfstandig de deur kan passeren.

Opmerking,

Vanuit een rolstoel is het onmogelijk om beide deuren gelijk te openen.

Voor een rolstoelgebruiker is een drempel een vervelend obstakel, dat moeilijk of helemaal niet te nemen is.

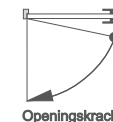
- Drempels zijn niet nodig, pas daarom geen drempels toe. Ook geen drempels van 20 mm zoals in het Bouwbesluit staat.

1.2 Bediening van deuren

Het is vrijwel onmogelijk om vanuit een rolstoel een deur met een dranger te openen, ook als wordt voldaan aan de eis uit het 'Handboek voor Toegankelijkheid' dat de openingskracht van de deur niet groter mag zijn dan 15 Newton = 1,5 kilo.

- Pas bij de entree bij voorkeur automatische schuifdeuren toe.
- Pas geen deuren met drangers toe.

Als het echter niet anders kan, voorzie de deuren van een [dranger met een vrijlooppunctie](#)², een automatische deuropener of van kleefmagneten³.

1.3 Bediening algemeen

- Breng alle bedieningselementen zoals bel, intercom, deurgrepen, deursluitingen, enz. aan tussen 900 en 1400 mm vanaf de vloer.

1.4 Verdieping(en)

- Wanneer er sprake is van een verdieping met bezoekersruimten dient deze met een lift bereikbaar te zijn.

Opmerking,

De standaard lift van 1,05 x 1,35 m blijkt voor scootmobielen te klein. CliëntenBelang Utrecht adviseert een lift van 1,05 x 2,05 m.

² Een vrijloop zorgt dat de dranger alleen functioneert in geval van een brandalarm.

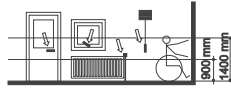
³ Een kleefmagneet zorgt ervoor dat een deur met een dranger permanent open kan blijven staan.

2 Kleedruimten

2.1 Maatvoering

- Pas geen drempels toe.
- Zorg dat de vrije doorgang van alle deuren tenminste 850 mm is.
- Pas geen deuren met drangers toe.
- Breng alle bedieningselementen zoals -deurgrepen -deursluitingen -lichtschakelaars tussen 900 en 1400 mm hoogte aan.

2.2 Bereikbaarheid kleedruimten

Omdat van te voren niet bekend is of er in een sportgroep iemand is met een functiebeperking moeten alle groepskleedruimten bruikbaar zijn voor mensen met een functiebeperking

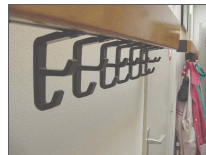
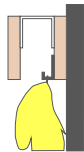
- Zorg dat alle groepskleedruimten bereikbaar zijn met een gewone rolstoel.

2.3 Vrije doorgang van kleedkamers in sporthallen

- Zorg i.v.m. sportrolstoelen dat de doorgang van de kleedkamerdeur naar tenminste één dames- en één herenkleedkamer minimaal 900⁴ mm breed is (pas bijvoorbeeld een dubbele deur toe).

2.4 Kledinghaken

Voor rolstoelgebruikers moeten de kledinghaken laag worden aangebracht . Omdat van te voren niet bekend is waar een rolstoelgebruiker zich precies omkleedt, is het belangrijk om zoveel mogelijk kledinghaken op een hoogte te hangen die voor iedereen geschikt is.

- Hang in elke groepskleedruimte alle of een groot aantal kledinghaken op 1400 à 1500 mm hoogte. Zorg dat de haken goed zijn afgeschermd in verband met de veiligheid, maar zorg ook dat de kleding gemakkelijk kan worden opgehangen.

2.5 Kluisjes

- Wanneer er kluisjes worden toegepast, zorg dat er voor rolstoelgebruikers kluisjes beschikbaar en bereikbaar zijn.
- Zorg dat er enkele kluisjes zijn waar een beenprothese in past.

2.6 Breedte van de zitbank

Veel mensen met een functiebeperking, waaronder veel ouderen, hebben een beperkte stabiliteit bij het zitten. De banken dienen daarom voldoende steun te bieden bij het omkleden.

- Zorg dat er in elke groepskleedruimte een bank is met een zitvlak dat tenminste 400 mm diep is (dit mogen meerdere balken zijn).

2.7 Beugels

Of er behoefte is aan beugels en waar deze dan geplaatst moeten worden, blijkt pas in de loop van de jaren tijdens het gebruik van de ruimte.

- Zorg dat de wanden van alle kleedruimten geschikt zijn voor het aanbrengen van beugels.

3 Douche

Veel rolstoelgebruikers maken gebruik van de groepsdouches.

Zorg dat alle groepsdoucheruimtes bereikbaar en bruikbaar zijn voor rolstoelgebruikers.

3.1 Algemene maten

- Pas geen drempels toe.
- Zorg dat de vrije doorgang van alle deuren tenminste 850 mm is.
- Pas in de gangen naar de douche geen deuren met drangers toe. Als het echt niet anders kan, voorzie deze deuren dan van een automatische deuropener, van een dranger met vrijloofunctie of van kleefmagneten (zie [1](#)).
- Breng alle bedieningselementen tussen 900 en 1400 mm hoogte aan.
- Zorg dat er in de buurt van de douche een geschikte plaats is om een doucherolstoel op te bergen.

3.2 Bruikbaarheid sproeikop

Voor een rolstoelgebruiker hangen de standaard sproeikoppen eigenlijk te hoog. Dit heeft tot gevolg dat het water sterk afkoelt en de temperatuur voor de rolstoelgebruiker te laag is.

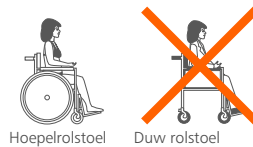
Omdat de doucheroelstoel verder van de muur staat is het moeilijk om goed onder de douchestraal te komen. Een afneembare handdouche heeft daarom de voorkeur. In verband met vandalisme kan het zinvol zijn om deze afneembare handdouche met een kliksysteem los te kunnen koppelen (denk aan een tuinslang koppeling).

- Breng in elke douchegroep een lage sproeikop aan op ca 1600 mm hoogte.

3.3 Douche zitje

Een rolstoelgebruiker moet onder de douche kunnen zitten. Dit kan met een opklapbaar zitje aan de muur zijn, maar een doucheroelstoel geeft veel meer vrijheid en heeft de voorkeur

- Zorg dat er tenminste één doucheroelstoel (met hoepels) aanwezig is.

3.4 Beugels

Dikwijls is er behoefte aan beugels zodat mensen met een functiebeperking zich hieraan kunnen vasthouden. Of er behoefte is en waar deze beugels dan geplaatst moeten worden, blijkt pas bij het gebruik van de ruimte.

- Zorg daarom dat alle wanden van alle doucheruimten geschikt zijn voor het aanbrengen van beugels.

4 Toilet

4.1 Locatie

Op korte afstand van de kleedruimten en van sporthal dient een rolstoeltoegankelijk toilet te zijn.

- Wanneer dit toilet zich in een kleedruimte bevindt, moet er één rolstoeltoegankelijk toilet in een dames- en één rolstoeltoegankelijk toilet in een herenkleedruimte te zijn.

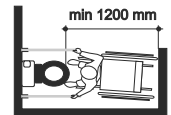
4.2 Algemene maten

- Pas geen drempels toe.
- Zorg dat de vrije doorgang van alle deuren tenminste 850 mm is.
- Pas geen dranger toe.
- Breng alle bedieningselementen tussen 900 en 1400 mm hoogte aan.
- Zorg dat de ruimte aan de volgende maten voldoet:
  - minimaal 1650 x 2200 mm groot,

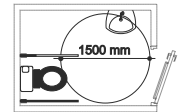
- links of rechts van de closetpot ruimte voor rolstoel (900x1200 mm),

- recht voor de closetpot ruimte voor rolstoel (900x1200 mm),

- manoeuvreerruimte (draaicirkel minimaal 1500 mm).

- het rolstoeltoegankelijke toilet van een sporthal kan het best worden uitgevoerd met een extra brede deur, zodat sporters in sportrolstoelen hiervan gebruik kunnen maken.

Opmerking,

In een vandaal gevoelige omgeving is het bijvoorbeeld beter om geen kwetsbare voorzieningen zoals een alarm in het rolstoeltoegankelijk toilet toe te passen.

5 Sportruimten voor ouderen

Sportruimten kunnen worden gebruikt activiteiten met ouderen zoals koersbal, gymnastiek of dans en beweging.

Veel ouderen komen zelfstandig met een scootmobiel of rollator naar de sportvoorziening en de betreffende zaal zal met hulpmiddelen bereikbaar moeten zijn.

5.1 Algemene maten

- Pas geen drempels toe.
- Zorg dat er voor en achter elke deur een vrij vlak van tenminste 2000 x 2000 mm is (vanaf de entree tot en in de zaal).

Vanuit een scootmobiel en met een rollator is het niet of nauwelijks mogelijk om deuren te openen.

- Voorzie de entree van automatische deuren.
- Pas geen drangers toe op tussendeuren.
- Als het echter niet anders kan, voorzie de deuren van een dranger met een vrijlooppunt, een automatische deuropener of van kleefmagneten.

6 Zwembad

6.1 Algemene maten

- Zie hoofdstuk [1](#).

6.2 Bediening van deuren

Voor een goede klimaatbeheersing is elk zwembad voorzien van zelfsluitende deuren. Door mensen met een functie beperking zijn deze deuren niet of nauwelijks te openen.

- Pas zo min mogelijk deuren met drangers toe.
- Als het echt niet anders kan voorzie deze deuren dan van een automatische deuropener.

Zorg in elk geval dat de openingskracht van deuren minimaal is.

Opmerking,

De meeste drangers worden door ondeskundigen afgesteld. De technicus stelt zich als doel dat de deur sluit en in het slot valt. Hij leest zelden de instructie van de fabrikant en verplaatst zich niet in mensen met een fysieke beperking. Wij adviseren om de technicus te laten instrueren door de leverancier. Zo kan men in de showroom van de [firma Dorma van Duin B.V.](#) een instructie volgen.

6.3 Badlift

In veel zwembaden zijn verplaatsbare badliften geplaatst die niet bruikbaar zijn. Ze zijn moeilijk te verplaatsen of zwaar te bedienen.

Soms is er sprake van een vast stoeltje, waardoor de gebruiker van de rolstoel eerst in de liftstoel getild moet worden.

Een verplaatsbare badlift moet, in verband met de verzekering, door personeel geplaatst worden en personeel is lang niet altijd beschikbaar.

Afhankelijk van de handicap zijn er meestal twee hulpverleners bij de lift nodig.

De transfer van een zwemmer met een badlift kan wel zeven minuten duren.

Wanneer meerdere rolstoelgebruikers rond dezelfde tijd het zwembad in willen, is één badlift onvoldoende.

- Zorg dat de badlift soepel en snel (zonder tillen) te plaatsen is.
- Zorg dat de lift geschikt is om mensen op verschillende manieren te tillen (in een stoeltje, in een rolstoel of via een tildoek).
- Zorg dat de lift diep genoeg in het water komt, zodat gebruikers gemakkelijk in en uit het water kunnen worden getild.
- Zorg voor een lichte bediening, bij voorkeur elektronisch.

Elektronisch

Opmerking,

Zorg dat de badlift gegarandeerd roestvrij is.

Roest !

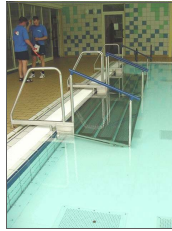
6.4 Luie trap

Voor mensen met een beperkte been-, arm- of handfunctie is een luie trap goed een goed hulpmiddel om zelfstandig het water in kunnen komen.

Een luie trap is een normale trap met brede treden en twee stevige leuningen.

Er bestaan verplaatsbare en inklapbare luie trappen.

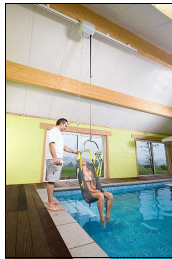
- Breng in het doelgroepenbad een luie trap aan.
- Breng in het recreatiebad een luie trap aan.

6.5 Therapeutisch zwemmen

Indien het zwembad ook gebruikt wordt voor therapeutisch zwemmen, zijn naast voorgaande eisen ook de volgende punten van belang:

- Om bezoekers in staat te stellen zich zelfstandig te verplaatsen (en het personeel te ontlasten) is het wenselijk dat er vanaf de entree tot in het zwembad zo min mogelijk tussendeuren zijn en dat deze deuren zijn voorzien van deurautomaten.
- Een badplafondlift⁵ in het doelgroepenbad kan veel tijd besparen bij de transfer. Ook kan men mensen met zware fysieke beperkingen makkelijker in het bad tillen.
- Zorg voor extra verwarmde kleedkamers.
- Overleg over de inrichting met de therapeuten en de zwemmers.

7 Kantine

7.1 Algemene maten

In het Bouwbesluit wordt gesteld dat drempels tot 20 mm toelaatbaar zijn. De ervaring van CliëntenBelang Utrecht is dat drempels als groot obstakel worden ervaren, daarom worden ze in deze brochure sterk afgeraden. In het sportgedeelte vinden wij drempels niet toelaatbaar.

- Zorg dat drempels niet hoger zijn dan 20 mm.
- Zorg voor een vrije doorgang van de deuren van tenminste 850 mm.
- Pas bij kantines in sporthallen bij voorkeur dubbele deuren toe zodat de kantine ook geschikt is voor sportrolstoelen.
- Plaats geen drangers op de deuren.
- Zorg dat tafels onderrijdbaar zijn voor rolstoelen (vrije hoogte minimaal 750 mm).

- Zorg dat de garderobe geschikt is voor lange en korte mensen en voor mensen in een rolstoel.

7.2 Toilet

- Zorg voor een rolstoeltoegankelijk toilet in de buurt van de kantine (zie ook hoofdstuk [1](#)).

SPORTGEBOUW VOOR BEZOEKERS

Voor bezoekers zijn de volgende ruimtes van belang:

- [8](#) Entree & Doorgang
- [9](#) Kantine
- [10](#) Tribune
- [11](#) Toilet

8 Entree & Doorgang

De punten die bij de sporters staan genoemd (zie [1](#)), gelden ook voor bezoekers.

9 Kantine

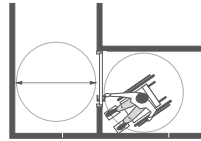
De punten die bij de sporters staan genoemd (zie [7](#)), gelden ook voor bezoekers.

10 Tribune

Voor bezoekers is er in sommige sporthallen een tribune. Het spreekt vanzelf dat bezoekers die gebruik maken van een rolstoel of een scootmobiel de tribune willen bereiken bij deze tribune willen staan.

10.1 Bereikbaarheid tribune

- Zorg dat drempels niet hoger zijn dan 20 mm.
- Zorg voor een vrije doorgang van de deuren van minimaal 850 mm.
- Zorg dat voor en achter de deuren manoeuvreerruimte is voor rolstoelgebruikers en scootmobielgebruikers (draaicirkel minimaal 1500 mm).

10.2 Tribuneplaatsen

- Houd in het ontwerp van de tribune rekening met opstelplaatsen voor rolstoelen en scootmobielen. Tekenen in de plattegrond de rolstoelen en scootmobielen.
- Reken voor de opstelplaatsen op 1200 x 1200 mm ruimte per rolstoel/scootmobiel.
- Zorg dat er buiten deze opstelplaats een verkeersstrook is met een minimale breedte van 900 mm. Wanneer er meerdere tribuneplaatsen naast elkaar gelegen zijn, dient deze verkeersstrook van 900 mm voor of achter de tribuneplaatsen worden aangebracht.
- Zorg dat de rolstoelgebruiker een vrij uitzicht heeft (pas bij voorbeeld een glazen borstwering toe).

Opmerking,

Een goed voorbeeld van vriendelijke tribuneplaatsen is het stadion Galgewaard te Utrecht.

11 Toilet

Voor bezoekers dient er een rolstoeltoegankelijk toilet te zijn. Dit kan gecombineerd worden met het toegankelijk toilet voor sporters. Wanneer er sprake is van één toilet voor sporters en bezoekers, moeten bezoekers dit toilet via bezoekersruimten kunnen bereiken (zie ook [4](#)).

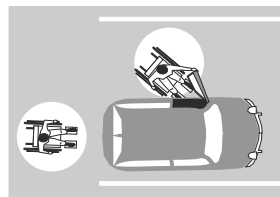
BEREIKBAARHEID VAN HET SPORTGEBOUW

Voor sporters én bezoekers moet er voor de bereikbaarheid van het gebouw aandacht worden besteed aan,

- [12](#) Parkeerplaats
- [13](#) Trottoir/voetpad

12 Parkeerplaats

Een Gehandicapten Parkeerplaats moet zo worden ingericht, dat er naast en achter de auto ruimte is voor een rolstoel.

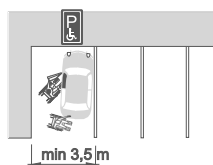

Een Gehandicapten Parkeerplaats is voorzien van verkeersbord E6. Zonder dit bord is er geen sprake van een officiële Gehandicapten Parkeerplaats.

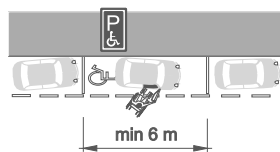

12.1 Algemene maten

- Zorg dat er binnen 50 m van de entree van het sportgebouw Gehandicapten Parkeerplaats(en) aanwezig zijn. Vuistregel is dat minimaal 2 % van het aantal parkeerplaatsen wordt uitgevoerd als Gehandicapten Parkeerplaats.
- Zorg dat verkeersbord E6 is aangebracht.
- Een 'haakse' parkeerplaats dient minimaal 3,5 m breed te zijn.
- Een 'langs' parkeerplaats dient minimaal 6 m lang zijn.

'Haaks' parkeren

'Langs' parkeren

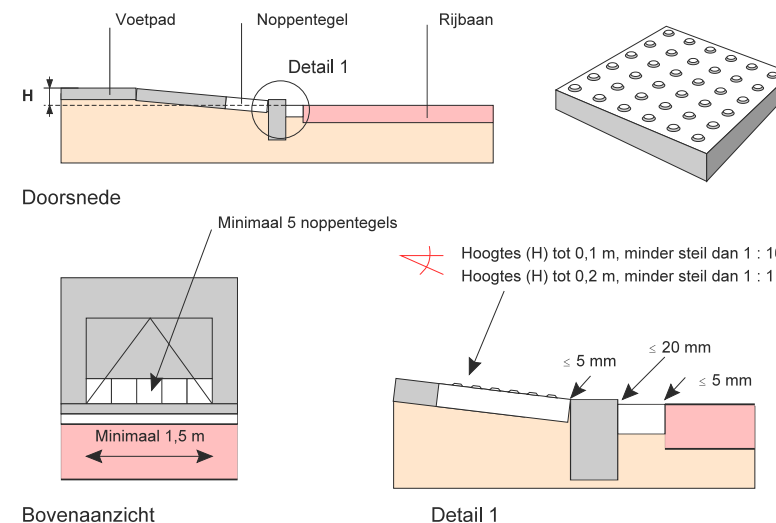
13 Trottoir/voetpad

Het sportgebouw dient vanuit de omliggende wijken en vanaf de parkeerplaats bereikbaar te zijn via een toegankelijk voetpad.

Uitgebreide informatie over voetpaden staat in de richtlijn '[Voetpaden voor iedereen](#)' op de website www.batutrecht.nl.

13.1 Algemene maten

- Rond de sportvoorziening dient een toegankelijk voetpad te liggen.
- Dit voetpad is bij voorkeur 1,8 m breed.
Opmerking,
Zorg dat de vrije doorgang van het voetpad nooit smaller is dan 0,9 m (denk aan paaltjes, verkeersborden, groenvoorziening, enz).
- Zorg voor een vlakke afwerking van het voetpad, zodat het goed berijdbaar is door rolstoelen.
- Breng op alle hoeken flauwe opritten aan.
- Markeer deze opritten met witte noppen tegels.

STANDAARD TROTTOIROPRIT

De bouwkundig adviseur toegankelijkheid van CliëntenBelang Utrecht is de specialist op het gebied van toegankelijkheid in de provincie Utrecht. De bouwkundig adviseur is met name gespecialiseerd in adviezen over de toegankelijkheid van de dagelijkse woonomgeving voor mensen met een functiebeperking. Zorg en welzijn horen hier ook bij. De advisering van CliëntenBelang Utrecht kenmerkt zich door professionaliteit én jarenlange praktijkervaring. Zo ontstaat maatwerk. CliëntenBelang Utrecht werkt voor gemeenten, zorgaanbieders, woningbouwcorporaties, projectontwikkelaars, ondernemers en belangenorganisaties.

U kunt bij CliëntenBelang Utrecht terecht voor:

- Richtlijnen voor toegankelijkheid.
CliëntenBelang Utrecht heeft richtlijnen opgesteld voor:
  - woningen en woongebouwen,
  - toegankelijke openbare ruimte zoals voetpaden en oversteekplaatsen en
  - diverse soorten gebouwen met een publieksfunctie.In deze richtlijnen heeft CliëntenBelang Utrecht de bestaande normeringen van onder andere het Bouwbesluit, NEN 1814 en het Handboek voor Toegankelijkheid vertaald, zodat de maatvoeringen direct in de praktijk toepasbaar zijn. Elke richtlijn is aangevuld met een checklist om de toegankelijkheid te inventariseren. De richtlijnen en de checklisten kunt u downloaden van de website van CliëntenBelang Utrecht.
- Advisering op maat
Zowel bij nieuwbouw als bij verbouw kunt u de bouwkundig adviseur van CliëntenBelang Utrecht inschakelen voor een toegankelijkheidsadvies op maat. Dat wil zeggen: advies dat past binnen de technische mogelijkheden en financiële kaders. Toegankelijkheid is gemakkelijk (en goedkoper!) te realiseren als u CliëntenBelang Utrecht in een zo vroeg mogelijk stadium inschakelt. De toegankelijkheidsadvisering van CliëntenBelang Utrecht kan bestaan uit het beoordelen* van:
  - woningen en woongebouwen;
  - bouw- en inrichtingsplannen;
  - bestaande gebouwen;
  - verbouwingsplannen;
  - bestratingen, voetpaden en looproutes;
  - bestratingsplannen en plannen voor looproutes.

* = inclusief suggesties om de toegankelijkheid te verbeteren

Wilt u meer weten?

Neem gerust contact met de bouwkundig medewerker van CliëntenBelang Utrecht op.

Wij zijn u graag van dienst.

Voor advisering op maat en voor inventarisaties kunnen wij u, op verzoek, een offerte sturen.

CliëntenBelang Utrecht
Kaap Hoordreef 42
3563 AV Utrecht
tel (030) 263 18 62
E-mail j.haug@clientenbelangutrecht.nl
Web www.batutrecht.nl